

Erik Christensen: POV Point Of View International. Den 20.2.2018

Fort Europa og Socialdemokratiets velfærdsnationalisme

ANALYSE – I denne gennemgående analyse og kommentar til Socialdemokratiets seneste udlændingepolitiske udspil karakteriserer politolog Erik Christensen strategien med modtagecentre uden for Europa som klassisk nationalkonservativ. Den er mangelfuldt konstrueret, byder reelt ikke på nye løsninger og peger mod et Fort Europa, skriver han og slår i stedet til lyd for en international og inklusiv solidarisk samfundsvision.

Socialdemokratiets udlændingepolitik kort fortalt i tre dele:

1. En skitse til et nyt asylsystem med danske modtagecentre uden for Europa med et forslag til, at Danmark kun skal tage flygtninge via FN.
2. En analyse og politik for det danske velfærdssamfunds forhold til den voksende gruppe af ikke-vestlige indvandrere.
3. En ny bistandspolitik i forhold til nørømråderne og specielt Afrika.

Den første del med ideen om etablering af modtagecentre uden for Europa er den del, der er blevet mest kommenteret og diskuteret, hvor de fleste har påpeget, at denne ide er meget gammel, teknisk uigennemtænkt og urealistisk. Denne del betragter jeg mest som tom symbolpolitik, hvorfor jeg ikke går nærmere ind på den. Dog vil jeg bemærke, at jeg undrer mig meget over, at Socialdemokratiet på dette punkt ikke først og fremmest lægger op til skabelsen af en solidarisk flygtningepolitik i EU og nærmere havde koncentreret sig om, hvorledes det kunne gøres.

Den anden del, som indeholder en diagnose af den danske velfærdsmodel med forslag til løsninger, betragter jeg som den mest centrale del af udspillet. Det viser Socialdemokratiets fejltilstand af det danske velfærdssamfunds problemer. Man puster konflikten mellem danskere og ikke-vestlige indvandrere op som det væsentligste problem i Danmark og overser og undervurderer den nedslidning af vores velfærdsmodel med en stigende økonomiske utryghed og ulighed, der ligger bag angsten for "de fremmede".

Den tredje del af udspillet er det mest visionære. Det tager fat på at angribe årsagerne til migrationen fra Afrika ved at foreslå en forøgelse af udviklingsbistanden til denne del af verden for at skabe en mere holdbar udvikling og mere stabile regeringer ("en ny Marshall-hjælp"). Ser man imidlertid nærmere på forslaget er det knapt så visionært. For det første bliver den øgede støtte til nørømråder, som er en del af forslaget taget fra den generelle udviklingshjælp. For det andet mangler der nye synsvinkler på, hvorledes man kan give udviklingshjælp i fremtiden.

Det socialdemokratiske udspil er meget mangelfuldt. Det mangler en ordentlig diagnose af det danske velfærdssamfunds største problemer. Det er helt blotlagt for en vision om en solidarisk EU-politik, og udviklingspolitikdelen, som ved første blik, er det mest visionære, indeholder i virkeligheden ingen rigtige nye veje.

En socialdemokratisk utopi (dystopi)?

Alligevel skal Socialdemokratiets udlændingepolitik roses for at komme med en langsigtet utopi for, hvorledes de ser på Danmarks, Europas og verdens fremtid. Det ses meget sjældent så konkret udfoldet hos et politisk parti.

Men når jeg bruger begrebet utopi om Socialdemokratiets udspil, er det i virkeligheden en forkert brug af dette begreb, fordi det for mig at se nærmere er en dårlig, uhyggelig utopi, en dystopi (et skræmmebillede, det modsatte af en utopi). Helt generelt mener jeg, at det føjer sig ind i en række nationalkonservative forestillinger, som trives i mange europæiske lande, om en tilbagevenden til en tryk velfærdsstat.

Den eneste langsigtede holdbare løsning er derfor at være åben over for de nye vilkår og hele tiden forsøge at udvide solidariteten i stedet for at afskærme sig yderligere og drømme sig tilbage i et nationalistisk Utopia

Til flere af kritikkerne af udspillet sagde partiets formand, Mette Frederiksen, at hun nu forventede, at de så ville komme med tilsvarende gennembearbejdede og langsigtede politiske planer. Man kan kun håbe på, at venstrefløjen og andre grupper snart vil komme med et klart modspil til Socialdemokratiets tanker.

Mit bidrag til et sådant modspil vil være følgende utopiske perspektiver, forstået som en rigtig utopi (idealsamfund):

Den danske velfærdsmodels problemer

Udgangspunktet for det socialdemokratiske udspil er rigtigt. Den danske universalistiske velfærdsmodel er udfordret og sammenhængskraften i samfundet er udfordret af globaliseringen, flygtninge og indvandrerstrømme og arbejdskraftens frie bevægelighed.

Socialdemokratiet giver det udseende af stadig at gå ind for den klassiske velfærdsstat, men har reelt accepteret den nye konkurrencestat med alle dens nye uligheder og modsætninger

Hvorledes skal vi forstå disse udfordringer og svare på dem? Det er de afgørende spørgsmål, det gælder om at besvare. Og her er det, at Socialdemokratiet tager fejl og peger en forkert vej.

1. For det første udpeger partiet tilstrømningen af ikke-vestlige indvandrere til Danmark og modsætningen mellem danske og ikke-vestlige indvandrere til at være de væsentligste udfordringer for bevarelse af den danske velfærdsmodel. ”Desværre har én del af den ikke-vestlige indvandring til Danmark også medført, at vi i dag har områder i vort land, hvor friheden ikke eksisterer for alle, hvor man ikke er en del af det danske fællesskab. Og hvor konsekvenserne af den sociale kontrol er dybt foruroligende, Tvangsægteskaber, æresdrab, vold, pres for at gå med tørklæde, genopdragsrejser, forbud mod at gå til fritidsaktiviteter. Alt det foregår i Danmark. Vi står overfor en ny frihedskamp.”

I den forbindelse vil man indføre en pligt til at bidrage i 37 timer om ugen for alle indvandrere på integrationsydelse og kontanthjælp. Man vil indføre et optjeningsprincip, således at man skal bidrage, før man kan få del i kontantydelse.

2. For det andet tegner partiet et helt idealiseret billede af den danske velfærdsmodel. ”Hvor de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder. Og hvor vi har et stærkt socialt sikkerhedsnet. Det fantastiske er, at det ikke kun er retfærdigt. Det har også gjort os til et af verdens rigeste lande.” I et efterfølgende interview sammenligner Mette Frederiksen den nuværende solidariske velfærdsstat med at vi ”har guld mellem hænderne, så lad os passe på den”. https://www.ugebreveta4.dk/mette-frederiksen-tiden-er-kommet-til-at-udfordre-h_21198.aspx

Hvor Mette Frederiksen nærmest skamroser det danske velfærdssamfund, er realiteten, at de sidste 10-15 års bevægelse fra en velfærdsstat til en konkurrencestat har betydet en reduktion af rettigheder og en skærpelse af en række pligter i arbejdsmarkeds- og socialsystemet, en række ydelser er blevet beskåret, og kontrollen med klienterne er steget.

Alt i alt har den universelle danske velfærdsmodel udviklet sig til at være en af de mest restriktive workfare-orienterede modeller i Europa. Og både trygheden og fleksibiliteten har lidt skade i den berømte flexicurity-model. I dag siger velfærdsforsker, at det er lidt svært ”at få bukserne til at holde”, når man praler af at være verdens bedste velfærdsmodel.

Derfor er det største problem i den danske velfærdsmodel ikke modsætningen mellem danskerne og de ikke-vestlige indvandrere, men den stigende utryghed og ulighed, der viser sig i den øgende konkurrence mellem forskellige grupper af arbejdere og ved, at mange falder igennem a-kasse- og kontanthjælpssystemet og bliver låst fast i systemet (stigmatisering).

Jeg ser Socialdemokratiets udspil som en form for skabelse af en velfærdsnationalistisk populisme (...). Man er i gang med at skabe et ”Fort Europa” og her indenfor ”nationale forter”

I velfærdsstaten var rettigheder og pligter universelle, og målet var at skabe lighed mellem landets borgere, hvorimod det i konkurrencestaten er at skabe den størst mulige effektivitet og udnytte den enkeltes arbejdsevne. Socialdemokratiet giver det udseende af stadig at gå ind for den klassiske velfærdsstat, men har reelt accepteret den nye konkurrencestat med alle dens nye uligheder og modsætninger.

To forskellige svar på udfordringerne

Den dominerende tendens

Som allerede antydnet ser jeg Socialdemokratiets udspil som en form for skabelse af en velfærdsnationalistisk populisme, der ligger i tråd med den politik, som flere europæiske regeringer forsøger at udvikle. Man forsøger at stoppe tilstrømningen af flygtninge til de enkelte nationalstater ved at føre en stram flygtningepolitik, beskære de sociale ydelser, og modarbejder tendenser til skabelsen af en social union i EU. Man er i gang med at skabe et ”Fort Europa” og her indenfor ”nationale forter”.

Modtendenser

På den anden side er mange i EU-bureaukratiet, i små grønne og socialistiske partier, den internationale fagbevægelse, mange europæiske intellektuelle og mange NGO’ere meget bevidste om, at den eneste måde man løser de ydre og indre migrationsproblemer på er, at EU hurtigst mulig får en fælles solidarisk europæisk flygtningepolitik, påbegynder skabelsen af et socialt Europa i EU og samtidig igangsætter en mere visionær debat om, hvorledes man kan skabe nogle mere solidariske nationale velfærdsstater, således at befolkninger får en mere garanteret tryghed og genvinder tilliden til de nationale politikere.

To forskellige europæiske svar på udfordringerne står overfor hinanden:

1. **En kortsigtet national afskærmning i nogle stadig mere isolerede konkurrencestater.**
2. **Nogle mere langsigtede forsøg på at skabe en ny og større international solidaritet.**

Det første svar kan skabe en negativ nedadgående spiral med konkurrence mellem de enkelte nationalstater om skat, sociale ydelser og udelukkelse af fremmede – et kapløb mod bunden (”race to the bottom”), mens det andet svar kan skabe en positiv opadstigende spiral, hvor de fremmede inkluderes, og der skabes en stigende tillid til nye regler, fordi de opleves som klart gennemskuelige og retfærdige.

Logikken i den nationale afskærmningspolitik

Hvis man skal prøve at forstå den politiske logik bag ved den kortsigtede nationale afskærmningspolitik og skære den mere fremmedfjendske retorik fra, kan man sige, at tilhængerne af en mere restriktiv immigrationspolitik har to hovedargumenter, som bør tages seriøst.

Velfærdsstaten er national

Det første argument siger, at en velfærdsstat med en betydelig omfordeling kræver et betydeligt værdimæssigt og kulturelt fællesskab. Nogle vil gå så langt som at sige, som den politiske filosof [John Rawls](#), at en fordelingsmæssig retfærdighed kun kan realiseres indenfor nationalstaterne. Det får nogle til at gå imod EU som social union.

Den danske velfærdsstat er presset i dag, men langt fra at være truet af et indvandrerpres, som Socialdemokratiet vil have det til at give udseende af. Behovet for fornyelse kommer i langt højere grad af den indre nedslidning af velfærdsmodellen, der især rammer danske medborgere

Et centralt spørgsmål til dette argument er, hvor stærkt og tæt det værdimæssige og kulturelle fællesskab skal være, før man føler sig forpligtet til at betragte sine medmennesker som en slags medborgere, der har de samme rettigheder som en selv.

Her er det værd at huske på, at vi faktisk siden 2. verdenskrig har haft FN's menneskerettighedserklæring, der siger, at enhver har ret til social tryghed og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Desuden har vi FN's flygtningekonvention, og Danmark har siden 1972 været medlem af EU. Det viser, at vi i hele verden faktisk har et værdimæssigt kulturelt fællesskab, der forpligter til visse former for velfærdsmæssige forpligtelser og omfordeling.

Desuden er det forkert, at man ikke kan opretholde en universel velfærdsstat, der har en delvis åben immigrationspolitik. Det er situationen i dag, hvor vi er forpligtet af EU's regler om arbejdskraftens frie bevægelighed og samtidig er forpligtet til at modtage forfulgte flygtninge.

Den danske velfærdsstat er presset i dag, men langt fra at være truet af et indvandrerpres, som Socialdemokratiet vil have det til at give udseende af. Behovet for fornyelse kommer i langt højere grad af den indre nedslidning af velfærdsmodellen, der især rammer danske medborgere.

De fattige og lavtlønnede som tabere

Det andet argument for en restriktiv immigrationspolitik, som har en vis vægt og bygger på erfaringer er, at det bliver de fattige og de lavtlønnede lønarbejdere, der bliver de umiddelbare tabere i en økonomi, hvis grænserne er åbne.

Det er dem, der bliver udsat for konkurrence og mærker presset på lønningerne og de sociale ydelser. Det er dem, der bliver truet af arbejdsløshed og tab af social sikkerhedsnet. Det er uden tvivl en del af forklaringen på nationalistiske partiers og herunder Dansk Folkepartis fremgang.

At afskærme sig i nationale velfærdsstater og forhindre fremmed arbejdskraft i at trænge ind på ens område er "naturlige" første forsøg på at undgå at blive tabere i den globale konkurrencekamp. Men historiske erfaringer viser, at de er kortsigtede.

Historiske erfaringer

1930'ernes krise viste, at forsøgene i handelspolitikken på at afskærme sig (den såkaldte "[Beggar thy neighbour](#)"- politik) yderligere forværrede krisen, og arbejderbevægelsens historie giver mange eksempler på at forsøg som at afskærme sig overfor konkurrence af ny arbejdskraft (f.eks. kvinder) ved at holde dem ude af fagforeningerne har været kortsigtede og ødelæggende.

Det er vigtigt at slå fast, at den bedste måde at skabe en udligning af levestandarder i verden og reducere fattigdommen ikke er at fremme vandring af arbejdskraft, men er at skabe bedre handelsbetingelser for en række ulande og fremme nye former for udviklingshjælp

Arbejderbevægelsens historie viser, at når man står i en situation, hvor der opstår øget konkurrence om jobs, kan man anlægge to strategier. Man kan forsøge at udelukke nye, der gerne vil have del i ressourcerne eller jobbene, at befæste sit monopol eller særrettigheder, eller man kan forsøge at inddrage de nytilkomne og gøre dem til en del af ens fællesskab (f.eks. fagforeningen) ved at give dem andel i sine ressourcer og give dem rettigheder, således at fællesskabet står stærkere og bliver beriget.

En alternativ modfortælling

Svaret på de nuværende udfordringer er derfor at drage lære af disse to grundlæggende historiske erfaringer. Den eneste langsigtede holdbare løsning er derfor at være åben over for de nye vilkår og hele tiden forsøge at udvide solidariteten i stedet for at afskærme sig yderligere og drømme sig tilbage i et nationalistisk Utopia.

Alternativet til afskærmningspolitikken er fremlæggelsen af en langsigtet politik med en international, europæisk og national dimension byggende på åbenhed og solidaritet.

Det er vigtigt at slå fast, at den bedste måde at skabe en udligning af levestandarder i verden og reducere fattigdommen ikke er at fremme vandring af arbejdskraft, men er at skabe bedre handelsbetingelser for en række ulande og fremme nye former for udviklingshjælp i form af kontantstøtte (en form for ubetinget borgerløn).

En forebyggende politik på det internationale niveau

De bagvedliggende årsager til flygtningekrisen er krige og konflikter og manglende udvikling i en række lande. Det betyder, at man bør have en politik, der både på kort og lang sigt prioriterer konfliktløsning og udviklingsbistand. Derfor er det også meget positivt, at Socialdemokratiet har øje for denne grundlæggende sammenhæng.

En social politik på det europæiske niveau

Det første kortsigtede mål må være støtte til EU's kapacitet og evne til at løse flygtningekrisen, således at der kan sikres en fælles og mere solidarisk flygtningepolitik i EU. Det næste mål må være påbegyndelsen af skabelsen af et socialt Europa, ved at reglerne for vandrende arbejdstagere i EU ændres, så der skabes et fælles europæisk gulv med en social sikring.

På dette punkt svigter det socialdemokratiske udspil mærkeligt nok. Man taler flere steder om, at det vil være godt med et samarbejde med andre europæiske lande om flygtningepolitikken, men lægger ikke op til for alvor at satse på en ændring af EU's politik. Desuden undlader man helt at omtale de bestræbelser, der i øjeblikket udfolder sig for at skabe en mere social union i EU.

En udvikling af de nationale velfærdsstater

Næsten alle danske politikere siger, at de vil beskytte og bevare den danske universelle velfærdsstat set i forhold til flygtningekrisen og EU. Det er det socialdemokratiske udspil blot et mere gennemarbejdet eksempel på. Hvad man også må undre sig over er, at Socialdemokratiet ikke har øje for, at de nationale velfærdsstater har behov for at blive mindre bureaukratiske, mere fleksible og mere inkluderende, hvis de skal undgå at blive forstenede konkurrencestater. Den universelle velfærdsmodel kan kun bevares ved at nyudvikles.

Hvorledes kunne en alternativ flerdimensionel utopi se ud?

Nationale borgerløn-eksperimenter

Hvis det danske socialdemokrati ville være forbillede blandt europæiske lande i fornyelsen af den skandinaviske velfærdsmodel, kunne de i forlængelse af den finske regerings borgerlønsforsøg fremlægge en national plan for, hvorledes man kunne arbejde hen imod indførelse af en ubetinget borgerløn (UBI) som et element i en fornyet velfærdsstat.

På den ene side vil det videreudvikle flexicurity elementet i den danske arbejdsmarkedsmodel ved både at styrke sikkerhedsdelen (security-delen) og fleksibilitetsdelen (flexibility-delen). På den anden side ville det også styrke den universelle del af velfærdsstaten, fordi den vil blive mere universel ved at erstatte en række overførselsindkomster med en ubetinget borgerløn.

Med UBI vil konkurrencen mellem arbejderne (dem på kontanthjælp, dem i a-kasse, øst-arbejdere og flygtninge/indvandrere) og mellem fagforeningerne indbyrdes kunne blive reduceret. Det ville skabe en større gennemsigtighed både for danskere og for udlændinge og være med til at reducere modsætningen mellem danskere og indvandrere.

Men hvis det på lidt længere sigt lykkedes at indføre en form for en national borgerløn, ville der opstå diskriminationsproblemer i forhold til andre EU-borgere, en form for "social patriotisme". Derfor ville en sådan form for national borgerløn ikke være holdbar i længden. Med de nuværende regler for sikring af vandrende arbejdstagere, kunne man hurtigt blive tvunget til at reducere en sådan borgerløn og arbejde for indførelsen af en form for borgerløn i hele Europa.

Borgerløn-eksperimenter på europæisk plan

Derfor ville den anden del af en alternativ politik være at arbejde for en social union i EU indeholdende en europæisk borgerløn. Det er utænkeligt, at en social union i EU vil kunne skabes ved, at man gør en af de bestående velfærdsmodeller universelt gældende i Europa. Derfor er det mere sandsynligt, at man langsomt kunne indfase et nyt socialt sikkerhedsnet med en ubetinget borgerløn.

Den belgiske filosof og samfundsforsker, [Philippe Van Parijs](#) har foreslået, at man indfører en ubetinget borgerløn, som han kalder en Euro-dividende på ca. 200 euro (1500 kr.) pr. måned for alle EU borgere. Det kunne finansieres igennem en EU harmoniseret merværdiskat VAT (EU-moms) på omkring 20 pct., hvilket vil være tæt på 10 pct. af EU's BNP. Resultatet vil være, at der skabes et universelt gulv for alle, et sikkerhedsnet spændt ud over hele Europa. Van Parijs forestiller sig, at det i begyndelsen kan variere mellem landene efter leveomkostninger.

Derved ville være skabt en fælles, ensartet minimumsindkomst, som siden kunne udbygges, således at den hurtigt kunne blive så høj, at det kunne blive en egentlig borgerløn, der er høj nok til at forhindre fattigdom og samtidig give mulighed for aktiv deltagelse i samfundet

Van Parijs synspunkt er, hvis Euro-zonen skal overleve i fremtiden er det nødvendigt, at der skabes nogle transnationale overførselsmekanismer i EU (skat og overførsler). I EU er det imidlertid svært at forestille sig, at nationalstaterne vil overgive den almindelige skatteudskrivningsret og retten til at uddele overførselsindkomster til EU-myndighederne.

Det er ikke realistisk at forestille sig skabelsen af en ny kæmpe bureaukratisk maskine, der harmoniserer de meget forskellige europæiske velfærdsstater.

Det er derimod mere realistisk, at der vil kunne skabes en Euro-dividende (i begyndelsen af beskeden størrelse), der bliver betalt til alle EU-borgere uden betingelser. Den ville være forholdsvis let at skabe og administrere.

Den kunne først og fremmest finansieres igennem en merværdiskat (moms). Det kunne gøres ved, at en lille procent af denne moms i hvert land f.eks. (0,3 pct.) blev overført til EU og dannede grundlag for en sådan Euro-dividende.

Det vil så fungere på den måde, at denne nye Euro-dividende ville erstatte en bestående overførsel/skatteabat, som eksisterede i de forskellige lande.

Derved ville være skabt en fælles, ensartet minimumsindkomst, som siden kunne udbygges, således at den hurtigt kunne blive så høj, at det kunne blive en egentlig borgerløn, der er høj nok til at forhindre fattigdom og samtidig give mulighed for aktiv deltagelse i samfundet.

Den største fordel ved EU-dividende er, at den kan blive en katalysator for det europæiske medborgerskab. Den ville meget konkret være med til at styrke identifikationen med EU og dermed EU institutionernes legitimitet, hvilket almindelige teknokratiske finanspolitiske instrumenter ikke ville kunne.

Van Parijs sammenligner det med Bismarcks pensionssystem i det 19. århundrede, der fik stor symbolsk betydning for samlingen af Tyskland, hvorved tyskerne fra de forskellige delstater kom til at føle sig som tyske statsborgere. På samme måde kunne en EU dividende få flere europæere til at føle sig som EU-borgere.

Et andet forslag til at begynde indfasningen af en europæisk borgerløn er et forslag til skabelsen af en ubetinget børnecheck for alle børn i EU. Det er faktisk blevet [foreslået og undersøgt](#) af et europæisk forskerteam i januar 2014 (en græsk og en engelsk professor sammen med en forsker fra OECD)

I dag lever næsten 27 millioner børn i Europa i fattigdom og social eksklusion eller i risiko herfor. Det vil sige hvert fjerde barn i EU. Alene mellem 2008 og 2012 er antallet af fattige børn i Europa vokset med næsten en million.

En global borgerløn som det meget langsigtede mål

I forlængelse af en sådan bestræbelse på at udvide solidariteten fra det nationale til det regionale niveau er det tredje trin i en alternativ politik med skabelsen af en ubetinget borgerløn på globalt niveau som det langsigtede mål. I dag har FN som et af sine nye mål at stoppe alle former for fattigdom. Det kunne konkretiseres som en global UBI.

I det socialdemokratiske udspil ligger en gradvis omlægning af dansk udviklingspolitik ved at omlægge dele af udviklingspolitikken til støtte af flygtninge i nærområderne. Det kunne konkretiseres til nogle forsøg, hvor man garanterede grupper af flygtninge en ubetinget borgerløn i flygtningelejrene og ved senere genbosætning i deres hjemlande i en periode.

Med de nye teknologier som mobiltelefoner er det blevet meget billigere at overføre penge udenom bureaukratiet direkte til folk i en række ulande

Internationalt er [mange udviklingsforskere kommet til den erkendelse](#), at det man kalder kontantstøtte (en form for ubetinget borgerløn) er en meget effektiv form for støtte til fattige i ulande. Hvert år bruger rige lande milliarder af dollar på at hjælpe verdens fattige ved at give forskellige former for naturalistøtte (in kind donations, subsidies) (ved f.eks. at betale for fødevarer, køer, geder, såsæd, skolebøger og erhvervsuddannelser).

Det, der i mange tilfælde fordyrer naturalistøtte, er en meget tung og dyr administration kombineret med korruption. Med de nye teknologier som mobiltelefoner er det blevet meget billigere at overføre penge udenom bureaukratiet direkte til folk i en række ulande.

Det har betydet, at mange udviklingsforskere er kommet til den konklusion, at kontantstøtte (cash grants eller cash transfers) til fattige er lige så godt eller bedre end mange mere traditionelle former for støtte, når det drejer sig om at reducere fattigdommen.

Socialdemokratiet har valgt eksklusions-strategien og tilslutter sig den nationalkonservative tidstendens

I fremtiden kunne det være en del af dansk udviklingspolitik at fremme tanker om kontantstøtte i de internationale udviklingsorganisationer.

Nationalkonservatisme eller en international inklusionsstrategi – hvilken vej for venstrefløjen?

I den nuværende situation med pres på vores velfærdsmodel er det værd at lære af arbejderbevægelsens historie. Den viser, at når man står i en situation, hvor der opstår øget konkurrence om jobs, kan man anlægge to strategier. Man kan forsøge at udelukke nye, der gerne vil have del i ressourcerne eller jobbene, at befæste sit monopol eller særrettigheder, eller man kan forsøge at inddrage de nytilkomne og gøre dem til en del af ens fællesskab (bl.a. fagforeninger) ved at give dem andel i sine ressourcer og give dem rettigheder, således at fællesskabet står stærkere og bliver beriget.

Det danske socialdemokrati har valgt eksklusions-strategien, og tilslutter sig den nationalkonservative tidstendens. Derfor er det vigtigt at venstrefløjen og grønne partier klart fremlægger en international solidarisk inklusionsstrategi, der sammenhængende forholder sig til flygtningekrisen, videreudviklingen af de europæiske velfærdssamfund og miljøkrisen (den grønne omstilling).

Tænk hvis det danske socialdemokrati havde fremlagt et udspil på alle disse tre områder. Så kunne det være blevet et forbillede for de kriseramte socialdemokratiske partier i Europa og have skabt nyt håb om et opgør med den dominerende nationalkonservative stemning i tiden.

Artiklen indeholder uddrag af Erik Christensens nye bog: [På vej til borgerløn. Aktuel Idédebat. Hovedland 2017](#). Topillustration: Pixabay